

การค้ากู่ลี่

สาธารณกรมประวัติศาสตร์สากลสมัยใหม่ ภูมิภาคเอเชีย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายเกี่ยวกับ การค้ากู่ลี่ ว่า การค้ากู่ลี่ มาจากภาษาอังกฤษว่า Coolie Trade หมายถึง การนำคนจีนไปขาย เป็นแรงงานที่มีสัญญาผูกมัด ในประเทศเปรู คิวบา และที่อื่น ๆ การค้ากู่ลี่เฟื่องฟูมากในครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ และยุติลงเมื่อเริ่มต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ คำว่า กู่ลี่ เดิมเป็นชื่อของชนเผ่าพื้นเมืองแคว้นคุชราตในอินเดีย ต่อมาชาวยุโรปในอินเดียและจีนได้นำไปใช้ หมายถึง คนงานพื้นเมืองหรือลูกจ้างชั่วคราว คำนี้เมื่อถูกถ่ายทอดเป็นภาษาจีนเรียกว่า ชูลี้ แปลว่า แข็งแกร่ง หรือแรงงานที่ขมขื่น เพื่อใช้เรียกแรงงานหรือคนงานที่มีสัญญาผูกมัด ผู้ใช้แรงงานแบกหามและคนใช้ในบ้าน ซึ่งตรงกับกู่ลี่ในภาษาไทย กู่ลี่ ที่หมายถึง คนรับจ้างทำงานหนัก เช่น หาบ หาม การค้ากู่ลี่เป็นส่วนหนึ่งของการที่คนจีนอพยพออกไปต่างประเทศสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และโลกใหม่ คนงานอพยพในตอนแรกเป็นพวก “ผู้อพยพเสรี”

เพราะเป็นไปด้วยความสมัครใจ มีนายหน้าหรือบริษัทจัดส่งและรับผู้อพยพที่เมืองท่าปลายทาง ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ ความต้องการแรงงานคนจีนเพิ่มขึ้น เนื่องจากแรงต่อต้านการค้าทาสแอฟริกันและการยกเลิกทาสในดินแดนทุกแห่งภายใต้การปกครองของอังกฤษ

การค้ากู่ลี่ขึ้นตามสัญญาผูกมัดกลุ่มแรกเริ่มมีขึ้นใน ค.ศ. ๑๕๔๕ การค้ากู่ลี่มีทั้งเป็นไปด้วยความสมัครใจ ถูกชักชวน ถูกหลอก หรือถูกลักพาตัวโดยพวกจัดหากู่ลี่ เมื่อรัฐบาลจีนยินยอมให้คนจีนอพยพออกนอกประเทศได้ จำนวนผู้อพยพก็เพิ่มมากขึ้น ทั้งผู้อพยพเสรีและผู้อพยพตามสัญญาผูกมัด ต่อมารัฐสภาสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายห้ามค้ากู่ลี่ขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๖๒ เพราะต้องการจำกัดจำนวนคนจีนที่เข้ามาทำงานในสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามได้มีผู้อพยพเสรีจำนวนหนึ่งไปทำงานเป็นคนงานก่อสร้างทางรถไฟสายข้ามทวีปของสหรัฐอเมริกา เมื่อมีปัญหาการค้ากู่ลี่จีนรุนแรงขึ้นทั้งจากการล่อลวงและลักพา ใน ค.ศ. ๑๘๖๖ ราชวงศ์ชิงจึงออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ากู่ลี่จีน ต่อมาในครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ คนจีนอพยพออกนอกประเทศไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย ทั้งที่เป็นผู้อพยพเสรีและตามระบบการค้ากู่ลี่จีนรวมทั้งสิ้นประมาณ ๒ ล้านคน.

อิสริยา เลหาติรานนท์